

Vyskupo Motiejaus Valančiaus tėvai, broliai, seserys ir kiti artimieji

Danutė RAMONAITĖ-MUKIENĖ

Vyskupo Motiejaus Valančiaus (1801–1875) tėvai buvo turtingi ūkininkai, laisvieji valstiečiai, nuomoję valaką žemės, auginę įvairias daržoves, grūdus, gyvulius, pašarus jiems. Apie 1752 m. Kretingos rajono Medsėdžių (dabar Klausgalvų Medsėdžių) kaime, sodyboje, buvusioje tarp Vaičiaus ir Vaitkų ūkių, gimęs M. Valančiaus tėvas MYKOLAS JULIJONAS VALANČIUS (VALUNČIUS) Nasrėnuose ir aplinkiniuose kaimuose buvo žinomas ne tik kaip ūkininkas, bet ir kaip geras kalvis, savo sodyboje turėjęs kalvę. Kalvio amato jis buvo pramokęs Prūsijoje. Jo tėvas Martynas Valančius buvo kilęs iš to paties rajono Kūlpėnų seniūnijos Grabščių kaimo. Vyskupo mama – 1770 m. Kūlpėnuose gimusi, Nasrėnuose gyvenusi ONA STONKUTĖ (STANKUTĖ, STANKEVIČIŪTĖ) VALANČIENĖ garsėjo kaip puiki šeimininkė. Jie susituokė 1795 m. vasario 3 d. Salantų Švč. Megelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje, kurioje tą pačią dieną amžinus santuokos įžadus davė ir Mykolo Julijono sesuo Ona Valunčaitė (Valančiūtė) bei jos sutuoktinis Antanas Gedrimas (1779–?), kuris gyveno Narėpų kaime.

Rašytiniuose šaltiniuose Valančių pavardė labai įvairuoja. Sutinkamos tokios jos formos: Valančius, Volončius, Valunčius, Voloncevič, Wolončewski, Wołonczewski ir kt. Kai vyskupo tėvai įsitvirtino visuomenėje, jie pradėjo siekti bajorų luomo privilegijų bei lengvatų. Pirmasis žingsnis, ką jie padarė, tai sulenkino savo pavardę ir 1804–1807 m. Mykolas Julijonas Valančius bei jo seserys pradėjo vadintis Valančiauskiais (Volončevskiais).

Mykolas ir Ona Valančiai, gyvendami santuokoje, išaugino penkis vaikus (gimė jų ne mažiau kaip dešimt ar vienuolika, tačiau, kiek iš tikrųjų jų buvo, tikslaus atsakymo nėra iki šiol, nes anuo metu daug vaikų dėl įvairių ligų mirdavo dar kūdikystė-

je). Tokios nelaimės lankė ir Valančių šeimą. Daugelis šeimos istoriją galinčių paliudyti dokumentų yra prarasta, tad pasakyti tiksliai, kiek mirė vyskupo M. Valančiaus brolių ir seserų, dabar pasakyti sunku.

Vyskupo tėvas mirė 1828 m. Salantuose ir buvo palaidotas Salantų parapijos senosiose kapinėse, kurios vadinamos Gargždelės kapinėmis.

Vyriausia vyskupo M. Valančiaus sesuo buvo 1796 m. sausio 6 d. Nasrėnuose gimusi MARIJONA (1796–1865). Ją Kalnalio Šv. Lauryno bažnyčios kunigas pakrikštijo tą pačią dieną, kai mergaitė gimė. Marijonos pirmasis vyras buvo 1758 m. gimęs Adomas Viskantas (jie susituokė 1818 m. vasario 5 d. Salantų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje). Jam mirus, Marijona ištekėjo už Jono Radavičiaus (1799–1836), kuris kai kuriuose šaltiniuose vadinamas dar ir Gudavičiu mi. Internete veikiančiuose portaluose, kuriuose formuojami giminių genealoginiai medžiai ir viešinami jų duomenys, pavyko rasti žinių, kad Marijona, gyvendama santuokoje su A. Viskontu, susilaukė dviejų anksti mirusių vaikų: Ignoto Lauryno (1819–1820) ir Adomo (?–1823), o gyvendama santuokoje su Jonu Radavičiumi, išaugino dvi dukras: Marijoną (1821–1876) ir antrąją (jos vardas nenurodomas), kuri gimė 1823 m., o mirė 1900 metais. Yra pagrindo manyti, kad jos buvo sukūrusios šeimas ir turėjo savo vaikų. Marijona mirė 1865 m. gruodžio 27 d. Telšių rajono Žarėnų seniūnijos Klaišių kaime. Ją palaidojo Žarėnų kapinėse.

Kartu su vyskupu M. Valančiumi užaugo du jo broliai – MYKOLAS JULIJONAS (1797–1859) ir FELIKSAS / FELIJUS JUSTINAS (1808–1840). Mykolas Julijonas tapo kunigu vienuoliu, buvo įstojęs į Kretingos bernardinų vienuolyną. Jis mirė 1859 m., yra palaidotas Kretingos senosiose kapinėse. Feliksas studijavo mediciną anuo metu nemažai jaunuomenės iš Žemaitijos pritraukusiam Dorpatu (dabar Tartu) universitete. Baigęs jį, netrukus, t. y. 1840 m., tame pačiame mieste ir mirė.

1800 m. gimė ir tais pačiais metais mirė vyskupo brolis JUOZAPAS. Kitas brolis (PRANCIŠKUS) gimė 1803 m. kovo 25 dieną. Kovo 26-ąją jį pakrikštijo Kalnalio Šv. Lauryno bažnyčios altaris-tas Juozapas Skalskis. Krikšto tėvai buvo Juozapas Miknevičius iš Klausgalvų kaimo ir Agota Budrienė iš Nasrėnų. Pranciškus mirė taip pat kūdikystėje (1803 m. rugsėjo 16 d.) ir buvo palaidotas

jau minėtose Salantų parapijos Gargždėlės kapinėse (manoma, kad bendrame šeimos kape, ten, kur ilsisi jo tėvo ir anksti mirusios vyskupo sesers Magdalenos palaikai).

Magdalena gimė 1804 m. spalio 16 d. Tą pačią dieną ją pakrikštijo Salantų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios vikaras Antanas Kaminskis. Jos krikštaitėviai buvo Antanas Giedrimas iš Šaučių kaimo ir Ona Brazduskienė iš Nasrėnų. Magdalena mirė 1805 m. sausio 16 d., būdama vos trijų mėnesių amžiaus.

Jauniausios vyskupo seserys buvo 1810 m. gimusi ir tais pačiais metais mirusi ONA, 1812 m. gimusi ir 1812 m. mirusi ANTANINA bei taip pat anksti mirusi 1813 m. gimusi BARBORA. Anksti mirė ir jų brolis DOMINYKAS. Interneto portaluose yra nurodoma, kad vyskupas dar galėjo turėti ir du kitus anksti mirusius brolius, kurių vardai nežinomi.

1805 m. gruodžio 18 d. Medsėdžiuose gimusi vyskupo sesuo PETRONĖLĖ buvo ištekėjusi du kartus. Pirmą kartą – už Kazimiero Bagdzevičiaus, o antrą kartą – už bajoro Simono Beresnevičiaus (1811–1852). Valančių giminės palikuonių kuriamuose genealoginiuose medžiuose nurodoma, kad Petronėlė ir Simonas Beresnevičiai išaugino 6 dukras (Prancišką, Petronėlę, Sofiją Alfonsą, Liudviką, Olimpiją Mariją, Agnienę) ir sūnų Vladislovą.

P. ir S. Beresnevičių dukra PRANCIŠKA gimė 1831 metais. Ji ištekėjo už Jurgio Regelskio ir su juo susilaukė sūnaus Rimo. Kada ir kur jie mirė bei kur yra palaido-

ti, informacijos rasti nepavyko.

Kitų Petronėlės ir Simono Beresnevičių vaikų likimai:

PETRONĖLĖ (1842–1900) ištekėjo už Vitoldo Juozapo Gruzdžio (1833–1900) ir su juo susilaukė net 11 vaikų (Petronėlės, Stanislovo Jono, Juzefos Liudvikos, Bronislovo, Sofijos, Konstantino, Emilijos, Stefanijos, Viktorijos, Kazimiero, Jadvygos).

SOFIJA ALFONSA (1843–1916) tapo Rimdžiaus žmona (vardas nežinomas). Ar jie turėjo vaikų, informacijos taip pat nepavyko rasti, nors Rimdžių giminė plati, jos narių iki šių dienų daug, daug kartų jų pavardę galima rasti ir tarp kitų su Valančiais giminystės ryšiais susijusių asmenų. Pavyko rasti tik informaciją, kad Sofija Alfonsa, gyvendama su Rimdžiumi, turėjo dukrą.

VLADISLOVAS (1845–1894) buvo vedęs Bronislavą Beresnevičiūtę (1854–?). Ar jie susilaukė palikuonių, informacijos taip pat nepavyko rasti.

LIUDVIKA (1849–1932) šeimą sukūrė su bajoro Liudviko Jono Tallat-Kelpšos ir bajoraitės Ievos Simonavičiūtės Tallat-Kelpšienės sūnumi Adolfu Florijonu Tallat-Kelpša (1848–1900) ir su juo susilaukė 6 palikuonių (Kristinos Vincentos, Vladislovo, Mykolo, Jono, Liudvikos Adolfinos ir Julijono).

OLIMPIJA MARIJA (1851–1915) ištekėjo už kitų bajorų Tallat-Kelpšų (bajoro Pranciškaus Tallat-Kelpšos ir bajoraitės Karolinos Puškorevičiūtės Tallat-Kelpšienės) sūnaus Pranciškaus Jono Tallat-Kelpšos (1839–1901). Pavyko rasti žinių apie keturis jų vaikus: Bronislo-

Nuotraukose (nuo viršaus): vyskupo Motiejaus Valančiaus (1801–1875) tėvo Mykolo Julijono Valančiaus (~1752–1828) kapas Salantų parapijos Gargždėlės kapinėse (foto Juliaus Kanarsko) ir vyskupo brolio kun. Mykolo Julijono Valančiaus (1797–1859) kapas Kretingos senosiose kapinėse (foto Bonifaco Vengalio)

vą Kazimierą, Emiliją, Justiną, Juzefą Konstanciją ir Kazimierą).

Apie Petronėlės ir Simono dukrą AGNIETĘ daugiau informacijos, išskyrus tai, kad ji gimė apie 1852 m., taip pat nepavyko rasti.

Vyskupas M. Valančius, jo tėvai, broliai ir seserys palaikė glaudžius ryšius ne tik tarp savęs,

(Nukelta į 12 p.)

Motiejaus Valančiaus seneliai iš tėvo pusės buvo Klausgalvų Medsėdžių kaime gyvenę MARTYNAS VALANČIUS (1697–1795) ir JOANA DARŽINSKAITĖ-VALANČIENĖ (apie 1750–?). Internete viešiniuose genealoginiuose medžiuose galima rasti informacijos, kad Martynas Valančius turėjo dar ir kitą žmoną – Oną Vindeikaitę, o kai kuriuose genealoginiuose medžiuose nurodoma, kad žmona buvo tik Ona, o kituose, kad tik Joana. Didelė tikimybė, kad Martynas, gyvendamas su Ona, susilaukė dviejų sūnų – Martyno ir Simono. Simonas vedė Elžbietą Krikštapaitę, o Martynas – Kunegundą Eitvydaitę ir su ja susilaukė sūnaus Jono. Na o Joana Daržinskaitė, gyvendama su Martynu, pagimdė 10 ar daugiau vaikų (Oną, Marijoną, Joaną, Kotryną, Magdaleną, vyskupo tėvą Mykolą, Motiejų, Kazimierą, Joną, ir visam laikui tėvų ūkyje likusį ūkininkauti Kasparą / Gasparą). Šiandien patikslinti visus šiuos duomenis yra sudėtinga, nes ano meto bažnyčių metrikų knygų, jų nuorašai nėra išlikę.

Dalis Valančių vaikų išaugo, sukūrė savo šeimas ir jie bei jų palikuoniai vedybų keliu suėjo į giminybę su iš Žemaičių krašto kilusiais Avižoniais, Bagdzevičiais, Baltmiškiais, Beresnevičiais, Buganauskais, Dvarionais, Jablonskais, Juozapavičiais, Gedrimais, Gruzdziais, Meškiais, Meškauskais, Mickais, Narmontais / Normantais, Peldžiais, Pliuškais, Paulauskais, Rancais, Regelskais, Rimdžiais, Rusiais, Skorulskais, Šimkais, Stonkais, Šoblinskais, Tallat-Kelpšomis, Vaičiais, Venskais / Venckais, Viršilais, Viskontais, Zabičiais, Želviais, Žvinkliais ir t. t.

Motiejaus Valančiaus tėvo Mykolo Valančiaus sesuo ONA, kaip jau minėta, buvo ištekėjusi už Antano Gedrimo. Kita sesuo – JOANA – tapo Skaudalių kaime (jis yra kitoje Salanto upės pusėje, priešais Nasrėnus ir Klausgalvus) gyvenusio Simono Žvinklio žmona. Trečioji sesuo MARIJONA buvo ištekėjusi už Nasrėnuose gyvenusio Mikalojaus Stonkaus. Brolis Gasparas / Kasparas buvo vedęs tris kartus (žmonos: Marijona Baltmiškytė, Magdalena Gervytė ir Marijona Meškauskaitė), gyveno Kretingos rajono Grabšyčių kaime, vėliau įsikūrė Žemaičių Kalvarijoje (Plungės r.). Yra pagrindo manyti, kad už vyskupo tėvą gerokai jaunesnis buvo jo brolis Kazimieras, su kuriuo Mykolo ir Onos Valančių šeima itin artimai bendravo. Jų sūnaus Kaziuko krikšto mama, būdama

Nebylūs istorijos liudininkai. Kalnalis. 2026 m. Bonifaco Vengalio nuotrauka

14 metų amžiaus, tapo vyskupo sesuo Petronėlė. Kitas Kazimiero sūnus buvo Jonas. Tiek Jonas, tiek ir jo brolis gyveno Klausgalvų Medsėdžių kaime. Jonas mirė apie 1892-uosius metus. Jo žmona vėliau ištekėjo už Meškio.

Kaip jau minėta, vyskupo M. Valančiaus tėvas Mykolas Valančius mirė 1828 m. ir buvo palaidotas Salantų parapijos Gargždėlės kapinėse. Vyskupo mama Amžinybėn išėjo 1859 m. gruodžio 24 dieną. Paskutiniuosius savo gyvenimo metus ji praleido pas sūnų Motiejų Varniuose, ten ji ir palaidota.

AKTUALU: Šiame tekste gali būti koreguotinų duomenų, nes dalis teiginių yra pagrįsta tik informacija, kuri pateikta Valančių giminių palikuonių kuriamuose genealoginiuose medžiuose. Autorė būtų dėkinga, jei skaitytojai, turintys daugiau informacijos apie straipsnyje minimus asmenis apie tai jai parašytų adresu zemaiciu@gmail.com.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. Adolfas Jucys, Juozas Mickevičius „Vyskupo, rašytojo Motiejaus Valančiaus šeima“, *Lietuvos mokslas*: <https://inx.lv/J6JRv>.
2. Rita Vaitkienė, „Valančius (Valančiauskis, Volončevskis) Mykolas Julijonas“, *Kretingos rajono savivaldybės Motiejaus Valančiaus viešoji biblioteka*: <https://inx.lv/JDtSJ>.
3. Vytautas Merkys, *Motiejus Valančius: tarp katalikiškojo universalizmo ir tautiškumo*, Vilnius, 2000.
4. *Krašto paveldo gidas*: <https://inx.lv/JDtS9>, <https://inx.lv/JDtSI>.
5. Interneto socialiniai tinklai *Myheritage* <https://www.myheritage.com/>, *Geni*: <https://www.geni.com>.
6. Internete viešinamos suskaitmenintos Salantų bažnyčios metrikų knygos.